

Respondi contra heredem super præfensione per ejus Sapientibus in partibus excitata, imaginariæ solutionis, seu appropriationis tot bonorum, quod cedebant sub pecuniis per eum solutis pro debitis hereditariis extinguendis, quoniam hujusmodi privilegium conceditur solum heredi beneficiato, ideoque numeratur inter effectus, seu privilegia inventarii, atque solum procedit pro illis debitis, que ante additionem, atque de ejus tempore hæres consequi debebat; Secus autem pro illis, que post additionem, ac ratione administrationis hereditatis obvenierunt, ut ita distinguendo habetur apud Surd. dec. 92. Rot. in Romana bonorum de Cesaris 5. Maji 1635. coram Mormanno, & in aliis apud Otthob. dec. 47. & Merl. de pignor. l. 5. q. 14. nu. 79. cum sequ.

Quintimo utroque etiam extremo concurrente, quod scilicet sit hæres beneficiatus, atque agatur de debitis ante additionem ex ejus tempore jam competentibus; Adhuc magis communis opinio per Rotam recepta est, ut hujusmodi imaginariæ solutionis effectus suffragetur ad solam assignationem fructuum perceptorum ex bonis tali credito proportionatorum, non autem ad effectum formalis dominii, nisi cum decreto Judicis, ac ser. ser. adjudicatio fiat, cum appropriatio propria autoritate facta, ad id non sufficiat, ut ex Marecot. lib. 1. no. c. 27. & aliis, habetur in Romana fideicommissi de Mutis 2. Junii 1661. coram Bourlemont. Romana fideicommissi de Boncompagnis 14. Decemb. 1663. coram Bevilacqua, & in aliis, ac advertitur in Maceraten. disc. 28.

Ut unumque autem extremum, etiam ad effectum fructuum in presenti deficiat, quoniam ita isse remanebat non hæres à principio, summe creditum non competeat de tempore additionis, cum post illam obveniret ratione administrationis ipsius hereditatis, ideoque considerandus veniret tanquam nudus creditor pecuniarius, cui conceditur quidem retentio bonorum, donec per verum heredem satisfacti, non autem ut faciat fructus suos, quoniam ita est ferre recipere usuras ex credito merè pecuniario, quod importat usuram, ad cuius effectum non inspicitur utilitas debitoris, sed interesse creditoris, ut in sua materia sub tit. de usur. Et sic non ex eo quod ex credita pecunia debitor, usufructum, seu fructiferum debitum extinxerit, resultat ut creditor licite usuras, & accessiones ex pecunia assequi possit, nisi concurreret ratio restitutiva proprii interesse, quia nempe hæres proprios effectus fructiferos ad hunc effectum vendidisset, five pecunias investimentis, vel honestis lucris destinatas, & paratas ad id erogaverit, ita ut agatur de restituratione legitimi interesse potius quam de lucrosis accessionsibus, ut in d. Maceraten. disc. 28.

Ceterum, quatenus pertinet ad fructus jam perceptos, & consumptos, ita necesse, nec interpretativè per loquutionem extantem, unde propterea hæres, non contendet de lucro captando, seu de faciendo le cum eis locutionem, sed solum de damno vitando, ne scilicet de proprio patrimonio restituere cogatur eos fructus, quos titulo hereditario tanquam suos percepit, & consumpsit, aliis forte tanti non consumptis; Et tunc omnino verius mihi videri respondit, ut ad illorum restitutionem cogi non possit, quoniam præmissa concernente probabile juris dubium circa defectum potestatis, clarius verò alia concernentia defectum voluntatis, abundante videbantur ad inducendam bonam fidem, vel saltem ad excludendum malam, quam abesse sufficit ad inducendam excusationem à fructibus perceptis, & consumptis ex deductis per Caval. dec. 409. & 645. Greg. & Ad. decif. 74. Butar. & Ad. dec. 184. dec. 3. p. 7. r. c. & post; Et in specialibus terminis heredis putativi bonæ fidei, excusandi, non solum à fructibus perceptis, & consumptis, sed etiam à consumptione ipsorum bonorum in forte principali clarè disponitur in l. sed & ff. l. 8. eo autem. & licet veniens, §. consultus ff. de pret. heredit. ubi Caslr. & ceteri; de quibus in Romana hereditatis 23. Junii 1662. coram Ninot, de qua habetur actum sub tit. de Regalib. ad materiam officiorum disc. 1. & habetur hoc tit. disc. præced.

Et verò, que per Sapientes de partibus motivabantur, 12 suspit restitutione fructuum faciendâ per heredem testatoris præcepto contravenientem ex deductis per Paris. consil. 19. nu. 53. & sequ. lib. 1. Peregr. de fideic. ar. 11. nu. 121. Putar. qu. 448. nu. 3. & alios, percussunt casum clarè, & inexcusabilis contraventionis, contentis formalem voluntarium spiritum, ob quem hæres de indignitate, vel ingratitude redargui valeat, quoniam tunc fingitur non hæres, ac male fidei possessor à principio; Secus autem ubi aliqua iusta

excusationis causa concurrat, per quam cesset tale ingrati tudinis delictum, quod est dictæ conclusionis fundamentum; Multoque magis dicta æquativa circumstantia accedente, quod scilicet hereditas, seu ejus nomine substitutus, prætendens ditorum fructuum restitutionem, potius contendere diceretur de faciendo lucrum ex alieno, quoniam nisi hic intermedius possessor hereditatis, debita fructiferæ de proprio extinxisset, hujusmodi fructus in notabili parte à fructibus passivis aris alieni absorpti fuissent; Et quoad debita non fructifera, stante creditorum urgentia, opus etiam fuisset, pro illis extinguendis, vendere bona, ex quibus illi percepti sunt, ideoque hæresis veri commodo non cessissent.

A R I A N E N.

PRO MARCO, ET ALIIS DE TANCREDIS. CUM SCIPIONE MARADIA, ET ALIIS.

Casus disputatus coram A. C. resolutus pro Marco.

An heredi, quem constat inventarium concessisse, illius beneficii suffragetur, si ipsum inventarium amissum fuerit, & quomodo probetur amissio; Et an ista probata, obstat existentia ejus copie, vel sumpti, ex quo patet illud esse minus sollempne.

S U M M A R I U M.

- 1 Falsi series.
- 2 Quando intret necne judicium executionum cum herede.
- 3 Sufficiens in inventario solemnitates, que adhibentur de stylo.
- 4 Negativa non probatur ex actis, non solum in integra.
- 5 Amissa scriptura quomodo ejus tenor debeat probari.
- 6 Declaratur.
- 7 Nullitas non presumitur, sed presumpcia est pro validitate actuum judicialium.

D I S C. XIX.

Obtento pro Scipione, & confortes mandato exequutivo pro duca. 1300. contra hereditatem, ac bona Marci Tancredi senioris in Tribunali Nunciaturæ Neapolitana; illiusque executione demandata per A. C. ad quem per appellationem causa devoluta fuerat; Cum in actu exequendi coram officialibus ejusdem Nunciaturæ, Marcus junior, & alii de Tancredis iuxta eam cautelam, quam in Curia dicimus Angeli, opposuissent, quod bona per dictum Marcum eorum avum possessa, per ipsos possiderentur, tanquam tertio pro dotibus, & aliis, quodque hereditaria qualitas debitoris eorum avi obstat non deberet ob beneficii inventarii defectum, ad quem justiciandum, producerunt quoddam ejusdem inventarii sumptum à pluribus annis ante excludendum, quod infra (incertum est ex ejus parte) productum in Tribunali Regiæ Camera Summarie, ex cuius facta patebat de ejus imperfectione ob nullas adhibitas solemnitates, de jure, vel stylo adhibendas; Cùmque propterea exequutores ad executionem processissent, hinc proinde reassumpta causa coram eodem A. C. de plano revocata fuit dicta exequutio tanquam invalida cum refectione expensarum, dum facultas exequitoris erat circa executionem mandati contra bona hereditaria, non autem contra personarum, & bona propria heredis; quod speciali novo mandato indigebat, deindeque assumpta fuit disputatio, an actoribus competere actus contra personam, & bona propria heredum, duæque erant hujus disputationis partes; Una scilicet in negotio principali super dictæ actionis competentia; Et altera circa ordinem judicii exequutivi desuper ab actoribus intentati.

Hinc verò opus videbatur agere de hoc secundo, dum ex parte reorum, pro quibus scribebam, principaliter insistebatur in primo, quod subsistente, ut scilicet inventarii beneficii suffragaretur, extranea remanebat questio super unius, vel alterius actionis competentia, Et nihilominus etiam in hoc puncto dicebam eadem, que habentur disc. 21. quod quando constat de inventarii confessione in genere, sed cadat questio, an sit legitimum, vel illegitimum, sive an rationes bene reddantur, necne, dicatur questio petitorii, ideo-

ideoque tractanda in judicio ordinatio, & appellabili ex ibi deductis.

Quovè ad primum punctum, non negabant actores confessionem inventarii in genere, dum ipsimet ejus sumptum producerent, insistebant tamen in eo quod esset defectivum, dum ex dicto sumpto constabat adhibitas non esse solemnitates præscriptas per textum in l. fin. Cod. de jur. deliber. vel saltem eas, que adhiberi solent de stylo loci, quod ex veteri, & recepta sententia sufficit ex deductis supra, disc. 17.

Scribens autem pro reis dicebam, (etiam in sensu veritatis) id obstat posse, quando Notarius attestaretur, quod illa esset copia integra omnium, & singulorum actorum, cum tunc rectè probaretur negativa; Secus autem non confitio de integritate, quoniam tali casu rectè dici potest, quod ea, que deficiunt, essent in aliis actis, quoties non agatur de re, de qua ex sui natura per necesse apparere deberet ex illis actis, quorum copia habetur, quoniam in dubio præsumptio est pro validitate, istaque sola possibilitas excludit illam concludentem probationem, qua præmitur ille, qui allegat nullitatem, seu defectum ex deductis per Butar. & Ad. decif. 264. numer. 2. & habetur pluries sub tit. de judic. in proposito nullitatis ex defectu citationis cum similibus, cum sit recepta distinctio in praxi quotidiana; Potuit enim pro minori sumptu extrahi solum copia ipsius inventarii continentis descriptionem bonorum, ad effectum firmandi statum hereditatis, vel probandi aliquorum bonorum identitatem, abque necessitate extrahendi alia acta respectiva solemnitates, & preparatoria; Clarius verò, ac extra omne dubium, quoniam hæc possibilitas, que sola etiam sufficeret, comprobata remanebat ab attestacione Notarii illius Civitatis, ut talis esset stylus dandi scilicet copiam inventarii in corpore, non autem illam actorum preparatoriam concernentium solemnitates.

Replicabant Scribentes pro actoribus, quod saltem deberet de hujusmodi solemnitatibus doceri; Cùmque ex hac parte allegaretur combulio, vel amissio ferè omnium scripturarum, & processuum Curia in magno exitio, quod dicta Civitas de anno 1647. passim fuit in revolutionibus popularibus; Dicebant id non suffragari nisi per testes peritos, beneque informatos probaretur scripturarum amissarum tenor iuxta doctrinam Bartol. in auth. si quis in aliquo docum. Cod. de edend. ubi Civilista, & Canonista in c. cum olim 1. de privi. & firmatur apud Afflic. dec. 274. & 302. que reputantur de materia magistratæ, Rota apud Caval. dec. 523. cum aliis sub tit. de jur. disc. 11.

Verum ultra aliquas justificationes, quamvis non omnino perfectas, quod verè in hujus inventarii confessione conueta solemnitates preparatoria essent adhibite; Dicebam quod in hac facti specie dicta generica probatio pro exclusione negativæ sufficere deberet iuxta pluries firmata per Rotam super scripturis, & juribus ante Urbis excidium, quod contigit de anno 1547. Neque intrat dictus rigor in suo casu verus; Precedit etenim quando agatur de certo, & speciali documento, quod sit fundamentum intentionis alicujus contra præsumptionem juris; Puta, quia agatur de privilegio exemptionis iuxta casum, de quo d. disc. 11. de juris. unde propterea intrare valeat ratio ibidem ponderata, quod dicta scilicet contra confingere possit privilegium, vel instrumentum minus verum, eoque in actis producto, affectare amissionem, ne ex inspectione originalis convinci possit falsitas, vel alter defectus, ut etiam ad aliud propositum advertitur sub tit. de dor. disc. 22. Secus autem ubi agatur de hujusmodi excidiis generalibus causantibus amissionem processuum, & actorum judicialium in genere, quoniam tunc non intrat dicta ratio fraudis, & que exclusiva remanet à generali præsumptione, que afficit validitatem actorum judicialium, cum in dubio præsumptio sit, ut Judex ritè, & rectè processerit, neque nullitas in dubio præsumatur, sed per allegantem probanda sit, ut pluries advertitur in sua materia sub tit. de iudic. ac etiam habetur de alien. & contract. prohib. & passim, cum sit principium vulgare.

ROMANA CENSUS.

PRO MARCHIONE FRANCISCO URSINO, CUM MATTHEIS, ET ALIIS.

Casus decisus per Rotam, ut infra.

An, & quando inventarium dicatur defectivum, ex eo quod bona, præsertim mobilia, & nomina debitorum distinctè descripta non sint, sed in confuso, & qualis effectus exinde resultat; Ac etiam quomodo in isto casu, status hereditatis firmari valeat, ac æstimari bona ita in confuso descripta, ubi amplius non extent.

Et quando hæres beneficiatus teneatur reddere rationem de fructibus, ac de mobilibus, adeout consumptio non excuset.

S U M M A R I U M.

- 1 Falsi series.
- 2 Antiqua resolutio causæ.
- 3 De resolutionibus super puncto fideicommissi.
- 4 De aliis super presenti puncto.
- 5 Quando dicatur male facta extrinsecus census.
- 6 Inventarium debet continere bona bene, & distinctè descripta.
- 7 Sed non per hoc illud remanet nullum in totum, ut ejus beneficii cesset.
- 8 Qualis autem effectus ex hoc defectu resultat.
- 9 An ex culpa, vel dolosa amissione bonorum in inventario, istud annulletur.
- 10 Major defectus est omittere in totum bona, quam ea non distinguere.
- 11 De differentia inter amissionem totalem beneficii, vel alium effectum præjudicalem.
- 12 Quod excusetur heres non consciens inventarium per se ipsum, sed per procuratorem, & ministros.
- 13 An mobilia que non extant, possint æstimari.
- 14 Quatenus non possint æstimari, quid agendum sit.
- 15 An & quando heres teneatur de mobilibus consumptis.
- 16 Et quid de fructibus perceptis & consumptis.
- 17 De conclusionibus, de qua n. 8. & 10. quod procedendum sit cum distinctione.
- 18 Quando non distincta descriptio præjudicet heredi agentis.
- 19 De arbitrio per Judicem in hoc interponendo.
- 20 De diffinitionibus in iis, que pendunt à judicio peritorum.
- 21 De alio præiudicio, de quo n. 18. ubi heres agit.
- 22 Quando heres excipienti de juribus suis, defectus inventarii non obstat.

D I S C. XX.

Cum Marchio Franciscus Ursinus ageret contra fratres de Mattheis, & alios pro censibus constitutis ex pecunia dotali ejus matris, male cum ejus patre extinctis, stante pacto, ut debitorum, pro dotis cautela, in casu extinctionis, pecuniam deponere deberent in Monte pietatis vinculatam pro novo tuto investimento; Rei verò conventi illi obijerent qualitates hereditariam ejusdem patris, unde propterea obstat exceptio doli, vel circuitus ad vulgarem, atque in foro quotidianam regulam text. in l. cum a matre, C. de rei vend. & l. vendicantem, ff. de evict. Hinc actor, exhibito inventario, rationes quoque redditit bonorum hereditarium, ut ita heredes personam exeret iuxta quotidianam praxim; Introductaque causa in Rota coram Verospio, ac dato dubio, an constaret de insufficienti redditione rationum, sub die 28. Aprilis 1634. negativa prodiit resolutio, qua habetur impressa dec. 535. par. 5. rec. ex eo potissimum fundamento, quod in asse hereditario, & in rationibus, poni deberent bona magis pretiosa avita, que Franciscus separaverat, tanquam ad ipsum spectantia iure fideicommissi, quod tunc non extaret iudicatum fuit; Quare post diuturnum silentium, idem Franciscus coram Boulem. subrogato, suspensis aliis partibus in eadem decisionem contentis, assumpserat revisionem istius puncti tantum, super existentia scilicet fideicommissi, atque in eo favorabiles reportavit resolutiones, de quibus in hac eadem causa sub tit. de fideic. disc. 118. Deindeque duo data fuerunt 3 dubia

subia eadem die disputanda; Primo nempe, an standum, vel recedendum esset à decisione cor. Verosipio super sufficienti redditione rationum respectu aliorum bonorum, & partituum; Et secundo super validis, vel invalidis dictorum censuum extinctione, illiusque propositis sub die 7. Aprilis 1666. super hoc secundo proditit resolutio favore actoris, quod scilicet census essent male extincti ob non servatam dictam formam ex eisdem fundamentis, de quibus sub tit. de censib. disc. 15.

4 In primo autem, resolutio fuit in oppositum contra eum, persistendo in decisis, ex eo potissimum fundamento, quod inventarium non esset legitimum, ideoque illo suffragari non deberet, utpote non continens distinctam descriptionem bonorum cum eorum quantitatibus, & qualitatibus, ut ita status hereditatis firmari posset, juxta ea, quae ceteris relatis habentur apud Cyriac. contr. 160. num. 98. Ror. apud Gregor. decis. 473. & 496. & apud Royas decis. 195. num. 14. & 15. repetit. decis. num. 23. & seq. part. 9. recent. cum aliis in decisione desuper edita, adversus quam concessa fuit nova audientia, quae pendet, dum ob superventam mortem dicitur Marchionis, causa hucusque aliam non habuit prosecutionem.

Super hoc autem puncto, ego qui pro actore scribebam, in hac disputatione nihil deduxi, cum id non contineretur in scripturis alterius Partis, minisque in prima decisione, quae revehebatur, sed ageretur de aliis bonis, & partibus in dicta prima decisione contentis pro majori parte in facto consensibus, adeoque ultra dictum punctum fideicommissi, unicus punctus juris consisteret, an haeres teneretur reddere rationes de mobilibus, ac fructibus, ut infra.

In congressu autem, qui de stylo habitus fuit post editam dictam decisionem, ac etiam in informationibus preparatoriis pro nova disputatione; Dicebam quod istud fundamentum, pro meo iudicio, videretur parum probabile, ad effectum ita simpliciter denegandi beneficiario effectus prosequens ab inventario resistentes juxta dispositionem text. in l. fin. Cod. de jur. delict. quasi quod id operetur, ut inventarium minus legitimum esset, & consequenter habendum pro infecto, ut videtur sensus decisionis.

Quamvis enim inventarium continere debeat integram, beneque distinctam descriptionem omnium bonorum, & iurium hereditatorum, ut ita sciri possit status hereditatis, & quid obveniat ad manus haereditis, ut de eis sufficiens ratio reddi valeat eo modo, quo in inventario tueri, vel alterius consensibus legalis administratoris, in iure cautum est; Atamen dicebam id recte procedere, ad effectum, ut haeres suffragari non valeat ille effectus, qui ex inventario, ita bene, ac distincte confecto alias resultat, probandi scilicet ex eo negativam aliorum bonorum, ob juris praesumptionem illi assistentem, donec doceatur de contrario; Et in his terminis, atque ad hunc effectum procedunt dictae decisiones coram Gregor. & Royas; Non autem, ut exinde resultet, quod inventarium dici valeat omnino illegitimum, adeoque habendum sit pro infecto, atque haeres ejus beneficio privati debeat, ut est rigorosus sensus aliquorum, de quibus apud Cyriac. a. contr. 160. num. 98.

Ista enim opinio retinetur, retento praesupposito alterius opinionis, cum qua ipsi procedunt, ut inventarium defectivum ob culpam non descriptionem aliquorum bonorum, adhuc pro infecto habendum sit, adeoque haeres ejus beneficio privetur; Illa vero opinio in Rota, & Curia est rejecta, potiusque recepta altera, de qua ceteris relatis apud Sord. det. 222. ut scilicet hic defectus non viriet actum in totum, neque exinde privet haereditatem beneficii inventarii, quamvis ageretur de omissione dolosa, cum dolus illud operari non videatur, nisi poenam dupli, ut formiter discussio articulo firmatur in dec. 181. p. 6. rec. quae reputatur in materia magistralis, saepius approbata praesertim apud Carill. dec. 180. quae est repetita dec. 85. p. 9. rec. nu. 26. & in Romana, seu Januensis locorum notum 17. Maji 1658. coram Priolo impress. part. 2. rec. dec. 343. istamque tenet Andreol. cont. 38. Numquam etenim dici potest, quod major debeat esse defectus omissionis distinctionis bonorum jam fideliter descriptio, quam sit defectus omnimodo infidelitatis, quae convincatur etiam culpa, vel dolosa, cum ista non descriptio arguat dolum, ac animum fraudandi, & occultandi, dum neglecta distinctio potius cuidam negligentia, seu inadvertentia adscribenda videtur; Igitur si primus defectus major hunc praesudicalem effectum non causat, cum

ad summum non producat nisi poenam dupli (quam tamen nunquam vidi practicari); Multo minus id causare debet ille longe minor defectus, qui solum considerabilis est circa alium supra insinuatum effectum, non bene firmandi statum hereditatis, unde propterea hinc gravetur ille onere, quo aliis gravatus non esset, extrinsecus nempe, ac altitudo probabili bonorum qualitate, & valore, ut ita bene status firmari valeat, non autem inducitur dictum alium effectum magis praesudicalem, ut ita bene distinguendo inter unum effectum, & alterum habetur apud Greg. d. dec. 473. nu. 3. ubi allegantur aliae decisiones antiquiores cum hac distinctione procedentes, quae est vera, & nimiumque probabilis.

Clarius verò, ubi (ut in hac facti specie) inventarium confectum non sit per ipsum haereditatem, sed per procuratores, & ministros, ut praesertim in personis nobilibus contingit, ut ponderatur a. decis. 181. part. 6. recent. nu. 15. cum seq. & a. decis. 180. Cerilli numer. 16. cum seq. repetit. decis. 85. part. 9. num. 24. Et tunc magis, accedat (ut in facto accedebat,) altera circumstantia minoris aetatis haereditis, ac etiam nobilitatis, dum viri nobiles non solent per seipso, sed per procuratores, ac famulos ad bonorum custodiam deputatos, hujusmodi descriptiones facere, ut in alia consimili controversia in congressu super inventario confecto pro quendam Magnatem dicebam; Ideoque unicus praesudicialis effectus videtur praedictus, ut scilicet inventarium, solum, & de per se non sufficiat ad firmandum statum, ac probandum negativam, sed incumbat onus aestimandi, quod importent bona ita non bene descripta, quatenus extent, ac exhibendo, ut pro iudicio peritorum aestimari valeant.

Difficultas verò cadit, quando bona non extent, quia nempe distracta vel consumpta sint, unde propterea fit impracticabilis eorum aestimatio à peritis facienda; Quamvis enim Rota moderno tempore, temperando antiquam propositionem aliis firmatam, ut bona, quae non extent, atque peritorum oculis subijci non possunt, non possent aestimari, Contrarium dixerit apud Celsum decis. 356. & in aliis decisionibus editis in causa, de qua sub tit. de Regal. disc. 1. ibidem enunciatis, idque usum receptum sit; Atamen, id recte procedit, quando eorum qualitas & quantitas bene distincta est, cum exinde peritorum iudicium recte efformari valeat. Sed quando ista circumstantia deficit, tunc intrat difficultas, quae major erat in dicto alio casu, in quo agebatur de hereditate cuiusdam Magnatis primi ordinis, dum in inventario descripta fuerant plures gemmae, & tabulae dicte, aliaque similia bona, in quibus maxima valoris alteratio dari potest, cum una tabula, vel gemma possit esse modici, & altera magni valoris, etiam in centesimo, vel in millesimo excessu.

In hoc autem dicebam, quod non per hoc aestimatio dicenda esset impossibilis, quoniam etiam in casu tutoris nullatenus conscientis inventarium de bonis, quae amplius non extant, (& cum quo rigorosus proceditur cum juramento in litem, quod ita non intrat contra haereditatem,) adhuc tamen, istud moderationem recipit ab arbitrio Iudicis, juxta quod, inspecta qualitate personatum, ac verisimilitudines, taxari, seu moderari debet, ut in sua materia sub tit. de tutor. &c. Ita cum debita proportione fieri possit haec aestimatio, inspiciendo scilicet verisimilem quantitatem, seu valorem gemmarum, aliorumque mobilium, quae defuncto pro ejus divitiis, & qualitate proportionata essent ita audiendo a consimili Magnatum, vel personarum ministris hujusmodi bonorum custodice deputari solitis vulgo Guardarobba nuncupatis, quondam verisimiliter id importare posset pro facti qualitate.

Actum quoque fuit in ista causa de alio supra insinuato puncto, an haeres teneretur reddere rationem de fructibus medio tempore perceptis ex bonis hereditariis, ac etiam de mobilibus in hereditate perceptis, & in inventario descriptis; Verum quoad hanc secundam speciem bonorum, scilicet mobilium, nulla habita fuit disputatione, quoniam egomet scribens pro haerede sui in sensu, quod cederetur puncto, atque valor mobilium, attento tempore adiecta haereditatis poneretur in calculo, cum in ista parte mihi videretur ex facti circumstantiis, quod haeres malum jus foret; Tum quia major pars erat mobilium solidae materiae, in quibus non intrat ea consumptionis praesumptio, quae per diuturnum usum cadit in iis mobilibus, quae usu consumuntur juxta illas mobilium species, ac distinctiones, de quibus sub tit. de servit. ad materiam insinuatus disc. 54. & insinuatur pluries sub tit. de fideic. cum in ista materia id sit nimium frequentius;

quens;) Tum etiam, quia licet vera, & positiva scientia insufficientia virium hereditarium non haberetur per haereditatem ab initio, atamen paulo post supervenit, dum ex tempore defuit esse possessor bona fidei pro isto usu, hoc cum tunc non sit consumere bona defuncti, sed bona creditorum, & consequenter non est gerere partes legalis administratoris, quas haeres gerit in hereditate minus idonea, in qua cessat iusta credulitas proprii domini; Ideoque magna differentia est inter haereditatem gravatum allegantem hanc consumptionem contra fideicommissarium, & haereditatem gravatum allegantem hanc consumptionem contra fideicommissarium, & haereditatem de hoc contententem cum creditoribus, quorum conficius erat; Primo enim casu, durante conditione restitutionis, est vems dominus utens re sua, habens substitutum tanquam successeurem necessarium; In altero autem data scientia remanet purus administrator.

Idem in omnibus procedebat de jure respectu fructuum, circa quos haeres pretendere poterat excusari à perceptis, & consumptis eo medio tempore, quo certam insufficientem notitiam non habuit, cum ad effectum hujusmodi excusationis sufficiat fides media, quamvis non positive bona, dummodo non sit positive mala, quam sufficit abesse, ut ultra generalia, de quibus apud Caval. dec. 409. Merl. decis. 663. repetit. dec. 3. p. 7. rec. & sequenter; In his specialibus terminis habetur ceteris relatis apud Othob. dec. 47. nu. 7. Verum id importat quid modicum, unde propterea circa hunc punctum fructuum, tota inspectio fuit; an suffragaretur appropriatio, iuxta imaginaria solutio juxta ea, quae ad hanc materiam habentur infra disc. 28. sed praesertim modici juris inspectio cadebat, dum aliqua haereditis credita erant fructifera.

Respectu autem primi puncti inventarii, quod pretendebatur minus legitimum, ideoque ex isto capite haereditati deducenti jus proprium, creditores, vel alii interestedi in hereditate obijciunt de dicta regula textus in l. cum amare, & l. vindicantem &c. Tam istius, quam plurimum aliarum causarum occasione sub eodem articulo cadentium, reflectendo ad veritatem, ac expertus, quod in aequivoce frequenter includi solet, confundendo unum casum cum altero, advertere consuevi, ut cum distinctione procedendum esset.

Primus enim casus est, ubi haeres beneficiarius agendo ex jure proprio velit molestare eum, qui causam habeat à defuncto, cuius ipse sit haeres, ut in praesenti contingebat, atque frequenter contingit in illis vindicare volentibus iure fideicommissi aviti bona alienata per eorum patrem, nisi sint haereditas, sive juxta casum, de quo sub tit. de dote disc. 24. cum similibus; Reus autem obijciat de non bene redditis rationibus, ex eo quod ob non distinctam bonorum descriptionem, adhuc incertum remaneat, an habeat, necne in manibus de bonis haereditariis, pro quorum rata teneatur, ex magis recepta opinione, servare factum auctoritas; Et tunc bene dicta oppositio intrat ratione illiquiditatis, vel incertitudinis, dum bona, quorum valor incertus est, possunt absorbere totum, ac adequare ejus iura.

Nisi tamen ex eorumdem bonorum quamvis confusa descriptione, pro facti qualitate, incontinenti pateat, quod importent quid modicum comparative ad jus, quod ab haerede exercetur, adeoque certum sit verificari non posse aequivalentiam, potissime ubi jus, quod exercetur, consistit in specie, ideoque praesertim non videtur Iudicis arbitrium; Absolutum enim esset dicere, quod haeres vendicans iure fideicommissi, vel alio jure proprio praedia, & bona magni valoris per ejus patrem, vel auctorem distracta, à possessorebus repelli debeat sub praetextu quod habeat in manibus aliqua mobilia, & suppellectilia hereditaria, ob quorum non distinctam descriptionem, ac impeditam exhibitionem, quia consumpta sint, valor incontinenti certificari non possit, quoniam adhuc videtur intrare Iudicis arbitrium, peritorum iudicio regulandum, videndo grosso & superficiali modo quid ad majorem rigorem ea bona importare possint attenta ea verisimilitudine, quae desumi potest à qualitate personae, ac more regionis etiam cum aliqua aestimazione rigorosa in damnum haereditatis, cui concedatur hanc aestimacionem verificare, vel pretium deponere juxta illud testamentum, quod capum fuit in Romana domus insinuata sub tit. de legi. & de rat. disc. 35. non autem ut exinde sub praetextu hujusmodi liquidationis, iudicium impediatur.

Solent enim possessores bonorum, juxta consuetas reo-

rum calumnias, ac subterfugia, litem in longissima tempore protrahere, ut ita impediatur bonorum vindicationem, idque ita nimium de facili sequeretur, quoniam juxta quotidianam experientiam, cum hujusmodi aestimaciones fieri soleant à duobus peritis per ipsas Partes eligendis, qui perpetuo sunt inter se discordes, dum revera non gerunt partes arbitrorum, ut gerere deberent, sed potius illas locum operas suas ad favorem ejus, qui ipsos elegit, ideoque oportet deputare tertium non suspectum, in quo concordando consumuntur anni, & postquam ille dedit peritiam, magna assumentur disputationes super istius impugnatione, ac erroneitate, ac deputacione peritoris, & sic successivè, adeoque causae, in quibus oportet audire iudicium peritorum, ferè nunquam videant finem, & consequenter ita esse fore calumnias, quae rescandae sunt, quamvis praxis doceat, quod studiosè quandoque per Iudices nutriuntur.

Alter casus est, ubi haeres pariter agendo ex jure suo, molestatur tertium excipientem de eadem regula text. in l. cum amare, seu l. vindicantem, non quidem ob possibilem hereditatis sufficientiam, cum haeres omnium bonorum in inventario descriptorum rationem, reddiderit, sed sub praetextu, quod inventarium non esset legitime confectum, ac fraudulentum, ideoque ejus beneficium suffragari non debeat, sed tanquam ex eo cessante haeres teneatur insolendum & ultra vires, & tunc nisi de vicio constet in continenti, adeoque sit infectio, quae deducatur ex defectu extrinseco requirentem probationes, unde dicatur res altioris indaginis, rectè intrat axioma quod actio clara, exceptio turbida, ideoque non videtur haeres impediendus, quin jus suum exerceat, nam ita major aditus calumniarum nutrimento aperiretur ut supra; Atque ita sequeretur, quod haeres in processu executivo conveniretur in persona, & bonis propriis sub praetextu inventarii non bene confecti, cuius contrarium est verius, ut pluries hoc tit. advertitur praesertim disc. seq.

Tertius demum est casus, quando haeres à creditoribus hereditariis convenitur, ac molestatur in bonis quidem hereditariis, quae tamen ipse cum iuribus propriis anterioribus absorbere potest, unde de eis excipiendum, replicetur de inventario minus legitimum, vel de non redditis rationibus, quoniam non per hoc procedendum est ad executionem, sed juxta praxim positam Fallsum praesudicium est terminus eo modo, quo si ageretur de relaxando aequatur in persona & bonis propriis, quoniam ita esset id agere, dum de facto in bonis, & iuribus propriis anterioribus, pro quibus bona hereditaria possidet, non obstante inventarii beneficio, pateretur, nisi ex eadem ratione, de qua supra in primo casu, esset locus eidem Iudicis arbitrio, regulando ex quantitate, & qualitate bonorum hereditatorum, ac respectivè iurium, de quibus haeres excipit, ne pro modica summa sibi debita, universonum aem hereditarium cooperiret, omnemque creditores eludere liceret; Ideoque intrare videtur id, quod frequenter meae est consuetudo dicendi, ut istae dicantur quaestiones potius facti, quam juris, pro facti qualitate & circumstantiis decidenda, non autem cum regulis, vel conclusionibus generalibus, vel cum decisionibus, quae in aliis casibus prodierint.

ROMANA AUGMENT. DOTIS PRO ROSE JACOMINO, CUM HIERONYMA DE BENEDICTIS.

Causa decisiva per Rotam pro Roseo.

De inventario defectivo, & an ex isto defectu sit exercibile iudicium executivum contra haereditatem in persona, & bonis propriis.

S U M M A R I U M.

- 1 Falli series.
2 Haeres adiens cum beneficio inventarii est tutus à molestis in persona & bonis propriis, & reputatur diversimodum persona.
3 Idem est non facere inventarium, ac facere non bene.
4 Inventarium quoad non citatus habetur pro non existente.
5 Intra quantum tempus inventarium est inchoandum, & perficiendum.
6 Non confecto inventario, eadem via executiva competit contra defunctum, competit contra haereditatem.

- 7 Declaratur, ubi nullum confectum est inventarium, seu si confectum & pratendatur invalidum.
- 8 Quid operetur omisio inventarii in damnum heredis.
- 9 An contra eum procedi possit criminaliter.
- 10 Quomodo conficiendum inventarium de mercibus existentibus in taberna.
- 11 Quando expediat inventarium distinctum non consistere.
- 12 Coheres non bene faciens inventarium, non opponit eundem defectum coheredi.
- 13 Declaratur conclusio, an & quando in iudicio possessorio mentionis suffragetur inventarium, vel ne.
- 14 Obligatio de proprio, an privet heredem beneficio inventarii remissive.

D I S C. XXI.

Defuncto Bernardino Jacomino absque filiis, scripto herede Rosco germano fratre, hic hereditatem adivit cum beneficio legis & inventarii, cujus confectio pendente plures controversie, tam civiles, quam criminales exortae sunt, inter ipsum, & Hieronymam defuncti uxorem, ad cuius instantiam pro dote, lucro, dotis augmento, & aliis praetensionibus, per A. C. relaxatum fuit mandatum exequitivum, etiam in persona & bonis propriis contra dictum Roscum, qui proinde, rescribente Signatura de appellatione in Rota ad devolutivum tantum cum clausula, *sive praedictio legitima executionis*, per annum & ultra incarcerationem passus est, qua adhuc durante, cum in hoc statu evocatus esset; In congressu habitu pro directione prosecutionis causa in Rota, & quale dubium petendum esset, ut eligendo viam magis expeditam celestis carceribus liberari posset; Cum ceteri congregati super petitis consilium darent, multa bene discursissent, tam in meritis, quam in ordine, sed semper cum praesupposito disputandi in Rota; diversa fuit mea opinio, redeundi scilicet ad Signaturam, atque tentandi recessum a priori rescripto emanata super commissione appellationis ad devolutivum tantum, cum de iustitia, processus exequitivus non intraret, ideoque locus esset commissioni appellationis ad utrumque, & consequenter quod executio in persona & bonis propriis esset attentata, & invalida ideoque ante omnia tevocanda; Talique sensus ratio fuit, quod prosequitio in Rota, stante iudicio Tribunalis, non concedendi sententias, vel decreta nisi pravia disputatione cum edita decisionis, adversus quam frequentius, saltem unica audientia concedi solet, idque iuxta experientiam longum importare foreteter insertum, hinc propterea imprudens consilium videbatur interim pati, quod principalis indebitam carceris macerationem patere.

Assumpta igitur nova disputatione in Signatura super modo rescribende de appellatione (cum sensu etiam veritatis,) dicebam omnino rescribendum esse de appellatione simpliciter ad utrumque, vel saltem cum clausula, *siquid exequendum*, executionis translativa, & successivae demandanda exarceratio tanquam attentata, & de facto sequuta, quoniam ultra ea, quae ex hac parte praetendebantur, circa dicti mandati iniustitiam, & excessum, aliquam altiorem indaginem requirerentia, non de facili admitti solita adversus obligationem cameralem; Id recte procedere dicebam adversus hereditatem, ac super bonis hereditariis, secus autem contra heredem ad eundem cum beneficio legis, & inventarii, in persona & bonis propriis, quoniam inter alios dicti beneficii effectus ille est praecipuus, ut haeres praeservatus remaneat a quocumque praedictio, ac damno, vel molestia in persona & bonis propriis, ita ut in istis reputetur diversa persona ab illa heredis, confectanda porius iure administratorio, quam proprio ad text. in l. finali, §. & si praefatam, C. de iur. delib. ubi omnes de quibus Orthob. decif. 47. nu. 1. & 4. Mantic. dec. 326. nu. 3. & leg. ubi quod haeres beneficiarius reputatur diversa persona, atque fingitur, ac si hereditatem non adivisset; & habetur sub tit. de credito d. 26.

Non negabatur per scribentes in contrarium haec propositio, tanquam indubitata, quoties ad legitimam inventarii confectioem processum est, iuxta formam a dicta lege, vel particulari locorum stylo praescriptam, Dicebatur tamen id non procedere, ubi inventarium non esset legitime confectum, quoniam idem est non facere inventarium, ac illud facere minus solemiter, vel minus legitime & fideliter, Surd. decif. 222. nu. 2. ubi plene Hodier. in addit. Greg. decif. 596. nu. 2. Romana fidei commissi de

Marianis 10. Decembris 1646. & 3. Junii 1647. coram Rojas inter suas dec. 311. & 330. Maceratae census 12. Junii, & 1. Decembris 1651. coram Bichio inter suas decif. 496. & 482. & saepius.

Nullitas autem deducebatur; Tum ex omnia legitima citatione actricis, qua creditrix & legataria erat, ideoque quoad eam non citatum inventarium pro infecto habendum erat, iuxta conf. Bart. 154. n. 8. cum aliis per Buratt. & Adden. decif. 750. & in allegatis decif. 496. & 482. coram Bichio; Tum etiam quia probabatur minus fidele, ob omisam, vel male factam plurium bonorum descriptionem; Ac etiam, quia non erat completum in tempore debito, cum illud ex dicta legis dispositione inchoandum sit infra 30. dies post aditam hereditatem, ac terminandum intra alios sexaginta, ut in allegatis decisionibus coram Rojas; Fortius autem in Urbe, ubi per Reformationem Pauli V. dictus terminus trium mensium abbreviatus est ad duos cum de creto irritanti; Et post defectu inventarii, non dubitabatur, ut eadem via exequutiva, qua competit contra defunctum, competit etiam contra heredem, ut dec. 39. p. 6. rec. 243. p. 10. 252. 253. & 269. post Zach. de oblig. & passim; Dictaque ultima nullitas ob non completum inventarium in tempore apud aliquos de Signatura impressionem faciebat, majorem vero apud alios, altera minus integræ, ac fidelis descriptionis bonorum.

Quamvis autem cause Patronus, multa bona fundamenta in facto deduceret, ad huiusmodi nullitates excusandas ostendendum minus verum esse facti praesuppositum, circa maneam, seu infidelitatem bonorum descriptionem, ac etiam quod defectus non perferendi in tempore provenisset ab injusto incarcerationis criminalis impedimento praestito per eandem oppositricem, in cuius praedictum impedimento tempore currere non debuit, sublata etiam de plano altera nullitate deducenda ex defectu citationis; quae in facto iustificabatur; Adhuc tamen dicebam, quod ubi etiam illa desesset, adeo ut in discussione negotii principalis probabiliter de huiusmodi inventarii invaliditate dubitari posset; Nihilominus non exinde contra heredem, qui professus est hereditatem adire cum beneficio inventarii; atque ad illius confectioem de facto processit, praetendi poterat processus exequitivus.

Ut enim bene distinguendo firmavit Rota apud Coccin. dec. 151. n. 4. alias dec. 96. post Zach. de oblig. melius vero in Romana de Praes. 6. Junii, & 12. Novembris 1629. coram Verolio; Conclusio de via executiva concedenda contra heredem in persona, & bonis propriis, eodem modo, quo contra defunctum, procedit in duobus casibus, Primo scilicet, ubi iam criminatim constat nullum confectum esse inventarium iuxta casum, de quo in Bituntina census disc. seq. Et secundò, ubi haeres citatus iuxta praxim positam per Salust. Tiberr. lib. 1. c. 45. ad docendum de legitimo inventario, ac reddendum rationes de bonis inventariatis, in termino sibi praefixo, comparere non curat, ac praemissa adimplere, cum tunc processus exequitivus, fundari potius dicatur in contumacia non curantis comparere, ac docere de inventario, ob quam contumaciam fugentem id, quod est deterius, supponitur, ac si esset in primo casu, quod scilicet constat nullum inventarium confectum esse, Secus autem ubi comparat, ac docet de inventario, si aliquid exhibet rationes, quoniam, si ex parte creditorum praetenditur inventarium esse defectivum, si ve rationes non esse integras, vel minus bene redditas, tunc illa dicitur exceptio petitorii, cuius mixturam, sed complicationem continet, ideoque decidenda est per tres conformes, neque potest sub hoc praetextu cadere processus exequitivus, quoniam esset incipere ab executione ante iudicatum, atque ponere pro conclusione id, quod est in questione, ut bene firmatur in supra allegatis decisionibus, & in illa istius casu ad infra.

Et iuxta praemissa cum acerrima discussione per Signaturam resolutum fuit, rescribendo de appellatione cum clausula, *siquid exequendum*, pravo recessu a prius resolutis, unde propterea exarceratio de facto sequuta fuit, atque in prosecutione causa in Rota coram Corro sub die 16. Junii 1662. dato dubio ad formam rescripti, an mandatum esset exequendum in persona, & bonis propriis, ex eadem fundamentis negativa quoque prodit resolutio, canonizando etiam alia fundamenta, quae ex hac parte deducebantur pro dicti nullitatis excusandis; Unde propterea actrix omisio hoc iudicio, novum obinuit dari dubium, an, & pro qua summa dicta hereditas Bernardini erga ipsam teneatur, super quo diversae prodierunt resolutiones ad materiam non facientes, dicto Rosco indelensio, ac negligente.

In proposito autem inventarii defectivi, in una Romana pro Nuncio Præviale creditore hereditario; Cum ex istius parte adventus hæredes coram A. C. opponeretur ut inventariibeneficium suffragari non deberet, ob eius invaliditatem deducam ex malitiosa, & dolosa plurium bonorum occultatione, seu non descriptione, atque hæredes ad id excusationem allegarent sententiam absolutoriam ad eorum favorem latam in criminalibus a querela contra eos data de dicta occultatione, quali quod ita inventarium, validum, ac legitimum canonizatum esset; Dicebam scribens pro creditore, ut id non relevaret, quoniam itant bene simul, quod hæredes absoluti essent a criminalitate, & tamen quod inventarium esset defectivum; Cum enim hæres dicatur dominus, atque inventarii omisio, seu minus legitima confectio, aliam non habeat a iure poenam praescriptam, nisi illam privationis beneficiorum resultantem ex eodem inventario legitime confecto, adeo ut, cessante quoad eum iure novissimo super beneficii introductione, res remaneat in terminis juris antiqui, vel melius Digestorum & Codicis; sequitur exinde, ut contra eum non intret crimen expilate hereditatis, seu alia actio criminalis, dum totum gessit iure domini, ut in specie dictum fuit in Romana Sabotiani 12. Januarii 1646. coram Arguelles impressi, apud Merlin. de pignori. dec. 108. ubi concordantes, edita in casu, de quo sub tit. de alienat. & contrah. disc. 41.

Et in una Firmiana donationis pro Fabio de Silvii, occasione quarumdam detractionum, pro impediendis, seu earum praesumpta consumptione, inducenda, obijciatur de inventario defectivo habendo pro infecto, ex eo quod ageretur de taberna, seu fundo mercium minutarum, quarum distincta descriptio facta non esset, sed solum descriptus esset per fundacos, cum mercibus in confuso; Atque respondi, etiam pro veritate, quod huiusmodi propositio non subsisteret, quoniam cum ageretur de mercibus minus impossibile videretur super eis inventarium, ita distinctum conficere, potissime quia dum habentur libri, memorialia, & notulae, ex istis veritas colligi potest, atque consuli fraudibus, ut in specie advertit Cyriac. contr. 411. n. 20. cum seqq. Ac etiam quia non expedit huiusmodi distinctas descriptiones facere in inventariis judicialibus, quae cuique publicè pateant, sed potius reputatur imprudens consilium, ita pandendi vires negotii, ac minuendi opinionem, quae est principale peculium mercatorum, & negotiantium, ut habetur apud Cyriac. ubi supra, ubi concordantes.

Et ulterius advertetbam, huiusmodi oppositionem, tunc esse considerabilem, quando fieret per creditorem, vel tertium interpositum, adversus quem, haeres opponeret de inventario, ne ultra vires ad integrum debitum cogi valeat; Secus autem ubi, (ut in praesenti) opponitur per coheredem de eadem culpa participantem, dum idem quoque in dicta inventarii confectioe intervenit, cum non possit haeres opponere coheredi illum defectum, quo ipsemet laborat, Monticuli. in l. scimus, C. de iure liber. n. 178. & de inventario post e. to. Phanuc. eod. tract. p. 7. n. 2.

Ac demum quia totalis omisio, vel nullitas inventarii, operativa est quoad creditores, vel legatarios, seu fidei commissarios particulares, ut istis haeres insolvidum teneatur, neque excusari possit sub praetextu insufficientie virium hereditariarum, idque in casum confecti inventarii disponitur per text. in l. finali, §. & si praefatam, C. de iur. de liber. ita disponendo potius per viam negationis beneficii a dicto novissimo iure inducti, quam per viam novae poenae, relinquendo scilicet heredem in eo statu, in quo erat praesumbulora, quod dictum novissimum jus emanavit, attento iure antiquo, medio, & novo Digestorum, & Codicis; lino enim iure attento nullibi cautum est, ut haeres alicui poenae subiiciatur ob non confectioem inventarii ad favorem coheredis, quamvis non culposi, unde propterea receptum est, ut inventarii omisio non praedictet detractionibus legalibus competentibus adversus fidei commissarium universalem, multò magis; ubi coheres eodem morbo laborat, atque de eadem culpa redargui potest.

Item in proposito haereditas beneficii non conveniendi de proprio, ac ultra vires, ob omnimodam separationem propriorum iurium, itant reputetur non haeres, sed simplex administrator ut supra; In una Romana pecuniaria, seu fructuum dotis, de qua sub tit. de usur. in supplemento. In primis disputationibus habitis coram primo Collaterali fori Capitoli (a quo deinde causa advocata fuit, & commissa in Rota,) disputatum fuit, an creditor hereditario, cui haeres per aliquod tempus annum praestationem, seu alicuius debiti fructus solverit, praetendere possit in summariissimo

possessorio retinende, mantentionem in quasi possessione exigendi, etiam adversus personam, ac bona propria, abique eo quod de beneficio inventarii, ac virium hereditariarum insufficientia opponi possit; Atque pro creditore in eo Tribunali iudicatum fuit cum sequuto etiam effectu, abique eo quod Capitaneus appellationem inhibere vellet ex auctoritate Rotæ dec. 254. p. 8. rec. alias dec. 38. num. 9. & 1699. post Merlin. de pignori. ubi quod creditori possidenti, datum mantentio contra heredem quamvis beneficiarium, ubi est in possessione exigendi ab ipsemet herede, neque exceptio inventarii in tali summario, ac privilegiato iudicio admittitur.

Verum, (cum sensu etiam veritatis,) dicebam, ut id contineret æquivo cum clarum in ordine ad molestias in persona, & bonis propriis ipsius heredis, cum id de directo adverteretur dispositioni text. in d. finali, ac effectibus inventarii; Id enim solum procedit, ac recipiendum est in istis bonis hereditariis, eorumque fructibus, etiam adversus ipsummet heredem, quatenus scilicet ex iuribus sibi ex persona propria competentibus, praetenderet huiusmodi bona absorbere, atque ratione eius anteriorum, vel potiorum iurium tanquam tertius diversam personam representando, creditorem excludere, quoniam tunc dicitur exceptio petitorii, non admittenda in hoc iudicio, & hic est sensus decif. 99. p. 1. advers. per tot. praesertim n. 11. à qua huiusmodi conclusio originata est, atque cum eodem praesupposito proceditur dec. 55. num. 10. & 351. num. 6. & 7. post Cenc. de pens. idemque in effectu habetur dicta dec. 254. p. 8. nu. 7. & 8. & apud Post. de manut. abs. 56. num. 9. Secus autem in persona, & bonis propriis, quum id illum iuris fundamentum habere videretur; Verum quia doctrina accipiuntur in litera, idcirco ista reputata fuerunt ratio cinia.

An autem, & quando haeres beneficiarius privetur beneficio inventarii, ac teneatur insolvidum creditoribus, quibus proprio nomine ad id se obligavit, habetur actum in Neapolitana dotis sub tit. de dote, disc. 28. ubi de hac materia.

BITUNTINA CENSUS PRO MONTE LABINORUM, CUM BOVIIS.

Causa decisus per Rotam, pro Monte.

An status clericalis, vel æquitas canonica excuset a praedictis resultantibus ab additione hereditatis absque beneficio inventarii; Et praesertim ubi agitur de praedictio confusioe propriarum actionum; Et incidenter de processu executivo contra heredem, in persona, & bonis propriis.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
- 2 Resolutiones causae.
- 3 Iudicium associationis non admittit appellationem.
- 4 De punctis controversis.
- 5 In annis praestationibus quot sunt anni, tot sunt praescriptiones.
- 6 Mala fides obstat etiam heredi.
- 7 De confusione actionum per additionem hereditatis.
- 8 De amissione inventarii.
- 9 Clerici non conficientes inventarium, an teneantur ultra vires.
- 10 Quid de æquitate canonica.
- 11 Declaratur conclusio, de qua num. 9.
- 12 Ecclesia non tenetur ultra vires, & de ratione.
- 13 Quod canonica æquitas non excuset.
- 14 De rationibus.
- 15 De restitutione in integrum adversus additionem.
- 16 An Ecclesia, vel pia causa cogat heredem ultra vires.
- 17 An, & quando detur via executiva contra heredem in persona, & bonis propriis.

D I S C. XXII.

Pro censu ducatorum 85. in sorte ducatorum 100. ejusque fructibus, multorum annorum spatio decursis, imposito per Scipionem Bovium ad favorem Montis Labinorum, istius administratoris introducta causa in Rotam Corrado (occasione alterius male directi iudicii,) associationem contra Scipionis filios intentantur ad fundum censuum, atque Actorum favore binæ prodierunt resolutiones

nes sub diebus 27. Novembris 1645. & 24. Martii 1647. quarum prima est impressa dec. 373. p. 9. & altera decif. 58. p. 10. recent. Ad quarum normam expedito mandato de associando, & commissa causa appellationis in eadem Rota coram Arguelles, in solo devolutivo cum confecta clausula sine prejudicio, (dum receptum est, hoc associationis remedium de sui regulari natura non admittit appellacionem suspensivam ex deductis in sua materia sub tit. de iudic.) Cum idem administratores agnoscerent, ut istud remedium, quamvis executioni demandatum, parum prodesset ad intentum, hinc in secunda instantia coram Arguelles convolarunt ad iudicium executivum contra eosdem filios, & heredes debitorum, cum quibus primum iudicium actum fuerat, ac pariter binæ prodierunt favorabiles resolutiones sub diebus 1. Junii & 10. Decembris 1649. quarum prima habetur eadem par. 10. rec. decif. 343. deinde concordia finem dedit controversiis.

In his autem disputacionibus in utraque instantia Rotali respectivè habitis (in quarum prima, licet ego, utpote adhuc indeterminatus, an in Curia vitam ducere deberem, Advocacionis munus non assumpsissem, adhuc tamen iuxta stylum, sine nomine scripsi, alterius Advocati operam adhibendo, (plures fuerunt puncti, seu articuli examinati; Primum scilicet super prescripcione à Reus conventis allegata stante plurium annorum silentio; Secundò super competentia crediti anterioris dotium maternarum, cuius iure jidem rei de bonorum retentione objiciebant; Tertio super allegata confectioe, ac respectivè, omissione inventarii confecti per eorum matrem, & turticem respectivè; Quarto quod cum essent clerici, atque causa tractaretur in foro ecclesiastico, idcirco ratione clericatus, vel ex canonica equitate, deberent esse exempti à rigorosis penis text. in l. fin. C. de iur. delib. Et quintò, de quo solum actum fuit in secunda instantia, super competentia processus executivi in persona, & bonis propriis.

De primo puncto prescripcionis præsertim late agitur in prima decifione 373. p. 9. ubi plura firmantur in hac materia prescripcionis, insinuata plures sub tit. de credito, prescripcio in altera Bituntina disc. 121. ac etiam sub tit. de censibus. Et præsertim quod Rota, & Curia sequitur opinionem Ultramontanorum, neglecta contraria Baroli, quam aliqui Citramontani sequuntur, ut in censibus alique annuis præstationibus non sufficiat unica prescripcio, tanquam in debito conditionalis, sed quoti sunt anni, tot requirantur prescripciones; Quoque principalis debitor nunquam prescribitur ratione male fidei, quæ inducit etiam in heredem ex huiusmodi fidei, & in eadem decifione, que in hac materia circumferri solet tanquam magistrallis.

Secundus punctus crediti anterioris dotium maternarum pendens à duobus proximè sequentibus, quoniam nisi doceretur de confectioe inventarii, adeo ut intraret ex ejus beneficio propriorum jurium prescriptio, ista cessante, plana est in iure eorum confusio, ubi prescriptio agatur de solo prejudicio ipsiusmet heredis abique mixtura tertii; cui super juribus, & actionibus aliquid jus questum esset, vel competere, juxta ea, que ad hanc materiam confusioe actionum habentur sub tit. de credito, præsertim disc. 40. & alibi.

Tertius punctus erat nudus facti, in quo nulla dabatur sufficiens justificatio circa confectioem, & omissionem juxta ea, que in hoc proposito habentur in Arianen. disc. 19. Aliqua igitur disputatio fuit super quarto puncto, an scilicet qualitas clericatus, vel canonica æquitas in hoc proposito suffragarentur, atque à non confectioe inventarii excusarent; In hoc etenim Scribentes pro reis conventis, ad probandum, quod clerici exempti essent à dicto rigore textus in l. fin. C. de iur. delib. vel quod canonica æquitas ab hoc excusaret, multoque magis utraque circumstantia simul accedente, deducebant ea, que in hoc proposito firmant favore clericorum Marta de iur. delib. Duard Squillant. & alii rebati per Capyc. Lat. dec. 1. n. 11. Et circa æquitatem canonici addebant doctrinam Bald. in l. cum à matre, C. de rei vendic. n. 11. ubi quod jus canonicum attendit solum veritatem naturalem, ideoque si ista attenda, hereditas non est idonea, non debet heres ultra ejus vires gravari, atque ex hac doctrina adidem inferunt superius allegati rebati per Capyc. Lat. disc. dec. 15.

In hoc autem. Ego scribens pro Monte, (etiam cum sensu veritatis, qualem quoque habuit Rota,) advertendam quod ad æquiva evitanda plures in hoc proposito distinguendi sunt casus.

Aut enim agitur de clerico, qui ex testamento, vel ab in-

testato sit heres jure proprio, & privato ratione sanguinis, vel affectionis personalis, independenter à clericatu, qui accidentaliter in eo reperitur, ut in presenti, & tunc omnino verius est, ut ille non differat à laico, cum nulla urgeat ratio discriminis, ut cæteris relatis late probant Menoch. conf. 89. nu. 156. & seqq. Staiban. jun. resol. 35. & hanc opinionem examinatum articulo tenet Rot. decif. 72. p. 2. diversif. cum concord. in dicta secunda hujus causæ decifione coram Corrado decif. 58. par. 10. rec. n. fin. Atque forte vivitur, quoniam jus civile servandum est etiam cum clericis in foro ecclesiastico ex ejusdem juris canonici dispositione, ubi ei non advertebatur.

Aut vero agitur de clerico hæreditate clericatus, & Ecclesia, tanquam scilicet Prælatu, vel beneficiato, & tunc rectè intrat conclusio, non favore clerici, sed favore Ecclesiæ, quæ in effectu est heres, & quam hodie extra controversiam recepimus est, non teneri de proprio, ultra vires; Non quidem ex privilegio, sed ex ea congrua ratione, quod jure pupilli habetur, qui tutoris negligentia præjudicium non potest, non conficiendo inventarium.

Quovèro ad canonicam æquitatem, ea rectè procedit in foro interno, qui cum veritate naturali, non autem cum subtilitatibus positivi juris regulatur; Verum quoad forum externum, magis receptum est, eam non suffragari, ut advertunt Genuens. in practica. Ecol. c. 373. Staiban. d. resol. 23. Capyc. Lat. d. dec. 15. apud quos cæteri; Atque ista declaratum fuisse per Bullam Clem. VIII. referunt Quarant. in summa bullar. verbos fabrica Sancti Petri. Rovit. super pragmat. 1. de legatis piis, n. 13. Talisque est recepta praxis, ex triplici ratione; Primum quia ipsummet jus canonicum in cap. de novi oper. nunciat. & alibi disponit, ut servari debeat jus civile in iis, in quibus sacris canonibus non advertebatur; Secundò quia heres adeundo hereditatem, gerere dicatur quemdam quasi contractum super futura alea lucris, & damni, quod ex hereditate resultat potest; Et tertio quia heres non conficiendo inventarium, ac non utendo adeo congruo, ac usitato legis beneficio, presumitur in aliquo dolo, vel constituitur in sinistra suspicione, ideoque æquitate dignus non est, cum in foro externo incertum fit, an habeat in manibus; Quando enim aliqua subest iusta causa, quæ excuset, tunc succurrit cum beneficio restitutionis in integrum, de quo late Rot. dec. 182. p. 9. rec. & habetur alibi hoc eod. tit.

Probabilis autem ratio dubitandi cadere videtur, ut ipsa Ecclesia, vel pia causa, quando est adrix, & contendit de luero captando, puto de legatis, ex regula, quod quisque iuris &c. debeat hanc æquitatem servare, quando verè constat, quod heres non habet in manibus; Atque in hoc sensu capienda videtur doctrina Bald. in d. l. cum à matre, ut advertitur apud Franch. dec. 536. n. 29. & 30. & sentire etiam videtur Rot. dec. 493. p. 9. rec. n. 28. & 29. quod tamen impugnat Staiban. jun. dicta resol. 23. n. 17. & seqq. non tamen ad hoc occasio dedit id firmiter disputare.

Demum quoad ultimum punctum processus executivi in persona, & bonis propriis, de quo actum fuit in secunda instantia coram Arguell. Mihi (quamvis obtinenti,) resolutiones nimium rigorosæ visæ sunt, quamvis enim vera sit conclusio alibi etiam hoc it. insinuata, cum qua in decisionibus coram Arguelles, proceditur, ut eadem via executiva, quæ competit contra defunctum, competat etiam contra heredem, etiam in persona, & bonis propriis, quando est certum illum non esse beneficiatum; Attamen punctus difficultatis est in hac circumstantia, quoniam, ut præsertim advertitur in Romana augmenti dotis, disc. præc. quando heres exhibet inventarium, vel si non exhibet, allegat, & aliquam dat probationem, quod confecerit, sed amissum sit iuxta eam, de quo in Arianen. disc. 19. replicetur autem illud esse defectivum, sive probationem amissionis non esse sufficientem, ac (ut in presenti contingebat,) tunc id eget discussione, ac exigit, seu admittit extrinsecas probationes, sive (ut Neapolitani dicunt,) intrat terminus in causa, & consequenter impædiabilis est processus executivus, quoniam heres rectè allegare potest vulgare dictum, non probata probabo, atque illas probationes in una instantia factas, in alia supplebo; Ipsaque declaratio iudicis, quod factæ probationes non sufficiant, complicat peritotium, ideoque est appellabilis.

Fortius verò in hac facti specie, quod aditio hereditatis facta fuerat per matrem, & turticem, qui curatricem heredum minorum, ac pupillorum respectivè, ex cuius culpa inventarium legitime confectum non erat; Id etenim credituribus suffragari bene dicebam ad repellendam præiudicalem exceptionem crediti dotalis anterioris ejusdem culpa-

se tutriels, non autem, ut in hoc iudicio procedi posset contra ipsos minores, quamvis effecti majores aditionem ratam haberint, pluresque actus hereditarios fecerint, ut in decisionibus ponderatur, quoniam id agere potuerunt iuste præsupponendo, ut eorum tutrix, vel curatrix legitime, ac ferser, ut tenebatur, hæreditatem adiret, atque cum hujus principii præsupposito alios actus consecutus, seu continuativos fecerint ut advertitur supra in Romana censu, & in Perusina, disc. 11. & 12.

BAREN. CENSUS
PRO PAULO CARDUCCIO
CUM JOANNE ANDREA GERUNDO.

Causa disputatus coram A. C. & resoluta pro Carduccio, pendet in Rota.

De consuetudine Baren. concedente facultatem repudiandi quodcumque hereditatum, etiam expresse aditam, an, & quando locum habeat, necne.

S U M M A R I U M.

- 1 Casus controversiæ.
- 2 Hereditas semel adita, repudiari non potest, & de restitutione in integrum adversus repudiationem remissive.
- 3 Fallit de consuetudine Baren. & de eius ratione.
- 4 An de canonica equitate heres, qui non conficit inventarium excusetur, ne teneatur ultra vires.
- 5 De aliis rationibus dictam consuetudinem subsistentibus.
- 6 Quando beneficium inventarii prodit.
- 7 Consuetudines antiquæ redactæ in scripturam de Principis auctoritate fortius attendenda.
- 8 De historia legali tam juris communis Romanorum, quam juris Longobardorum.
- 9 Bona stabilia non possunt latere, neque de facili dissipari.
- 10 An inventarium omisso præjudicet, ubi certus est status bonorum.
- 11 De ratione dubitandi de dicta consuetudine, & quomodo in ejus præxi procedendum.

D I S C. XXIII.

Plures articulos continebat ista controversia habita inter Carduccium, & Gerundum; Præ cæteris autem, cum Carduccius adisset hereditatem Pauli senioris avi, & debitoris, per actum expressum iudicalem, qui in regione præambulum dicitur, deinde verò, detecta hereditate esse alieno gravata, atque pretendens ex propriis iuribus à quadam donatione resultantibus, ejusdem Pauli bona retinere in exclusionem creditorum, inter quos pro majori parte erat Gerundus, idcirco dictam hereditatem vigore constituendi Baren. in scriptis redactæ, quæ incipit, Ex verum argumentis, sub titulo, qualiter possit adita hereditas, &c. repudiavit, unde propterea assumptus fuit coram A. C. (ad quem in gradu appellacionis causa devoluta erat) disputandus hic punctus, an scilicet dicta repudiatio suffragaretur, necne, in vim dictæ consuetudinis.

Ea enim cessante, egomet pro Carduccio scribens, attempta juris communis dispositione, admitterem regulam esse in contrarium, quod scilicet semel heres, non potest amplius desinere esse heres, quod hereditas adita repudiari non potest in præjudicium creditorum, ac aliorum quibus jus questum esset, nisi ratione minoris ætatis, ex alia iusta causa, ob quam etiam in majore ex clausula si qua mihi, &c. locus esset restitutioni in integrum, de qua late decif. 82. p. 9. rec. quæ reputatur in materia magistrallis, & supra in Perusina hoc eodem tit. disc. 12. Vel nisi ob non servatas solemnitates statutarias, actus esset invalidus, quo casu rex magis de plano procedit.

Pro repudiante autem, probabilis respondendum esse dicebam, atque ita per A. C. iudicatum fuit, pendet tamen causa in gradu appellacionis in Rota; Siquidem consuetudo prædicta est clara, ita literaliter disponens, camque esse in viridi observantia testatur Maxilla in commentar. ad eandem, num. 1. ubi rectè ostendit, quod licet alias ea multis sapientibus absona, atque temeribus visæ esset, æqua tamen, ac iusta, & sancta censenda est, quoniam ubi non constat de usurpatione bonorum, vel ejusdem magna presumptione non urgeat, tunc nimia juris civilis rigor-

Card. de Luca, Lib. IX.

rofitas esse videtur, ut heres de succurrendo articulo in modo ratiocinativo (ut verè agendum est, quamvis pragmaticorum ignaro vulgo non placeat;) Dupliciter dicebam, quod huiusmodi consuetudo, juris communis correctoria, nimiumque exorbitans censeri non debeat; Peimò nempe, quia beneficium inventarii prescriptivum molestiarum in persona, & bonis propriis, & confusioe actionum, fuit rationale quidem ac iustum, sed modernum inventum juris novissimi Justiniani post Digestorum, & Codicis, & Authenticorum compilationem in l. fin. C. de iur. delib. dum priori, antiquo, medio, & novo jure attento, & quando istud beneficium ignotum erat, heres qui hereditatem agnoscebat, poterat intra annum, qui dabatur ad deliberandum, illam repudiare, reddendo solum rationem admittationis de bonis hereditariis in eum obventis, eo modo, quo de simpliciter administratore in jure dispositum est; Ex hoc autem resultat, quod consuetudo non dicitur percutere substantiam rei, sed solum majorem dilationem temporis, ut nempe id, quod jus concedebat fieri posse infra annum, consuetudo concedebat, ut fieri possit, etiam post plures, & sic non est exorbitantia omnimoda.

Et quando etiam esset talis, attamen utpotè contra nudum jus positivum, non percutiens jus gentium, vel bonos mores naturales, rectè attendenda est, dum omnia legitime consuetudinis habet requisita; Potissimè, quia ab antiquissimo tempore, de principis etiam pacto, & confirmatione, redacta est in scripturam more legis, ex iis quæ advertunt, ibidem Maxilla, ac etiam cæteri commentatores aliarum consuetudinum, quæ in scripturam redactæ sunt, præsertim Neapodan. ad consuet. Neap. Caravit. super ritibus, Giurb. ad consuet. Messan. & similes.

Et secundo, quia juxta legalem historiam frequenter enuntiatam sub diversis materiis, præsertim sub tit. de servitutibus, disc. 1. Quamvis dictum jus novissimum Justiniani, probabilius prodierit per plura sæcula, priusquam inducerentur huiusmodi consuetudines, derivantes ab introductione, ac usu juris Longobardorum, quorum morem illa Civitas, totaque provincia retinuit, non obstante illorum expulsiōe per Grecos, & successivè per Normandos, istudque jus est absque dubio posteritatis; dum historici volunt, quod Longobardi in Italiam ab indignato Narsete vocati fuerint sub Imperio Justini filii Justiniani, qui leges civiles compilavit; Nichilominus dictum jus civile quo utimur, per plura sæcula in Italia sepultum, à tempore solum moderno luci prodit, usque receptum est, quando jam dictæ consuetudines indubitanter introductæ fuerant, cum etiam de tempore quo (approbante Rogerio,) in scripturam redactæ fuerunt, jus prædictum, quamvis inventum, adhuc in istam provinciam non penetraverat, neque usu receptum erat, cum generaliter in Regno Neapolis à duobus sæculis ultra viveretur jure Longobardorum, ut advertitur ad disc. 1. sub tit. de servitutibus; incertum est, an tunc illorum temporum conditio attenda, & quando istius juris notitia non habebatur, rationale, ac honestum, vel irrationabile esset ita moribus introduci, Non omne enim, quod hodie videtur juri communi contrarium dici, potest gestum in correctionem ejusdem juris, quod ignotum erat de tempore, quo lex municipalis edita fuit, ut in proposito Constitutionis Regni, quæ incipit, Minorum jura super reductione minoris ætatis ad annos 18. habetur in Rom. dotis sub tit. de dotis, disc. 1. & alibi, cum similibus.

Clarior verò præmissa procedere dicebam in hac facti specie, ob cessantem istius, & occultationis suspicionem, quoniam

Et quando etiam esset talis, attamen utpotè contra nudum jus positivum, non percutiens jus gentium, vel bonos mores naturales, rectè attendenda est, dum omnia legitime consuetudinis habet requisita; Potissimè, quia ab antiquissimo tempore, de principis etiam pacto, & confirmatione, redacta est in scripturam more legis, ex iis quæ advertunt, ibidem Maxilla, ac etiam cæteri commentatores aliarum consuetudinum, quæ in scripturam redactæ sunt, præsertim Neapodan. ad consuet. Neap. Caravit. super ritibus, Giurb. ad consuet. Messan. & similes.

Clarior verò præmissa procedere dicebam in hac facti specie, ob cessantem istius, & occultationis suspicionem, quoniam

niam de tempore adite hereditatis, non aderant bona, que per dictum heredem occupata essent, nisi stabilia, que utroque omnibus exposta, de facili latere non possunt, neque descripta, Greg. dec. 169. num. 8. Ac etiam quia eadem distincte descripta fuerant per ipsum testatorem in testamento, istaque descriptio inventarii vicem habere videtur, ut apud Cocchin. dec. 151. n. 9. Cavalier. dec. 210. n. 7. Rojas dec. 428. ubi quod quando certus est status hereditatis, inventarii omisio non prejudicat.

Quod sane intelligendam venit quoad ea, que per dictum jus privatum in l. fin. C. de iur. delib. disposita sunt, seu ex eius intentione per DD. tradita, nempe, ut teneatur insolventes, atque ut intret presumptio occultationis, seu altera presumptio consumptionis detractionum, ob aliquas alienationes quamvis modicas cum similibus, Secus autem ad effectum non inductos per dictum jus, sed ex prioris iure antiquo, medio, & novo ex natura actus resultantis tanquam ex cessante beneficio, ut presertim est ille consumptionis actio, tum, a qua inventarium presertim, ut ita distinguendo habetur apud Capp. Lat. conf. 121. n. 42. ubi allegantur Phanuc. & alii.

Unica verò dubitandi ratio de huiusmodi consuetudinis exorbitantia, in eo consisteret videbatur, quod ita delinquenti occasione prebere videretur inyctando ad occultationes, & fraudes; Admittit eorum, que habemus de remissione confessionis inventarii per testatorem facta, vel de liberatione ad redditionem rationum cum similibus; Verum ista ratio, que militat in dispositione iuris communi concedentem annuum ad deliberandum, idcirco ponderabam, eam efficaciam non esse ad tollendam vim consuetudinis, eamque iniquam, seu irrationabilem decernendam, adeo ut spernenda esset, sed bene id attendi debet ad effectum rigore procedendi contra talem heredem super redditione rationum administrationis hereditatis possessæ, ac dimissæ; Ad instar eorum, que habemus de tutoribus, aliisque administratoribus non satisficientibus inventariis, minuique librum rationum bene tenentibus, aliaque opportuna non satisficientibus, ex quibus suspicio fraudis tollatur, cum super hoc, consuetudo in contrarium non disponat, proinde que intrant dispositione de jure communi contra quemcumque legalem administratorem, ad cuius titulum intermedia talis heredis possessio referri videtur.

ADNOT. AD DISC. XXIII. & XXIV.

De Repudiatione hereditatis videri poterunt deducta sub tit. de Alienat. & Contrah. prohib. disc. 20. Prima decisio coram Bevilacqua enunciata in disc. 24. habetur impressa, dec. 22. p. 13. rec.

BONONIE HEREDITATIS DE BARBERIS PRO MONASTERIO CONVERTITARUM, CUM N. BARBERIO.

Causa decisus per Rotam pro Monasterio.

An Ecclesia, vel Prelatus repudiare possit hereditatem delatam; Et quid ubi etiam adita sit ex titulo erroneo; Et an restitutio fideicommissi facta per huiusmodi heredem, ita erronee ademptam, ac postea repudiatam, subsistat in prejudicium heredis veri, cui proinde fideicommissarius sit legitimus contradicitor.

SUMMARIUM.

- 1 Falli series.
- 2 Resolutiones cause.
- 3 Quando licet excipere de jure tertii.
- 4 Heres qui adivit ab intestato, detecto testamento, potest desinere esse heres, & quando non.
- 5 Reitor Ecclesie potest repudiare hereditatem delatam, & an postea etiam eam cedere translativè sine solemnitatibus.
- 6 Gestæ per heredem putativum prejudicant heredi vero, presertim circa restitutionem fideicommissi.
- 7 Declaratur, quando id procedat.
- 8 De requisitis, ut fideicommissarius sit heredi contradicitor.

4 Sed ex eo, quod cum Monasterium dictam hereditatem adisset ab intestato, rectè potuit, detecto testamento, aditionem prædictam, utpotè ex erronea causa factam retractare, seu insecutam declarare, tanquam ex deficiente consensu, qui in errante adesse non dicitur, ut ad litteram probat text. in l. si is ad quem, ff. de acquir. hered. ubi Bart. num. 1. Ancharan. conf. 357. n. 2. cum seq. atque est juris principium verum, & receptum, quando hæres de tempore aditionis ignorat testamentum; Difficultas enim cadere potest, ubi hæres testamentum conscius, ab intestato adierit, quo casu intrant disposita toto tit. si quis omnia causa testam. Sec. de quibus in proposito agere opus non fuit, itane quod in facto certa erat ignorantia, qua concurrente, id de plano procedit, ut advertunt Bald. conf. 402. n. 404. ex n. t. cum seq. lib. 2. (quorum primum est Angeli.) Soccin. jun. conf. 95. num. 8. lib. 2. Parit. conf. 93. n. 23. lib. 1. cum aliis deductis in dictis defensionibus præsertim prima coram Cerro d. decis. 313. par. 12. recen.

Ad motivum autem nullitatis dictæ repudiationis ob non servatas solemnitates in alienatione bonorum Ecclesie requisitas, pariter facilis erat responsio, quod illativè resultat ex præcedentibus, quoniam posita prædictæ aditionis invaliditate ex defectu consensu, exinde sequebatur, ut testata hereditas remaneret in terminis portus ademptæ, & quærentæ, quam adite, & quæsitæ; Hoc autem posito receptæ proposito est, ut huiusmodi solemnitates necessarias non sint, atque abque illis Ecclesie Rector, seu Prælati talem hereditatem, utpotè non quæsitam, nec incorporatam possit repudiare, Abb. in c. riva de bis, que sunt à Prælati. Federic. de Senis conf. 9. Put. dec. 507. lib. 2. Barut. & Aden. dec. 773. & tanquam certum admittit fuit in Romana restitutionis dotis 27. Junii 1657. coram Priolo, & in aliis, atque in hujus cause defensionibus firmatur, cum solum in his terminis DD. dicant ut Ecclesie ex huiusmodi repudiationibus prejudicatur, in subsidium succurrat beneficio restitutionis in integrum, non autem ex capite nullitatis; Idque non solum, ubi agitur de repudiatione simpliciter absentiva, per quam repudians tollat de medio, ac se opponat principio acquisitionis, habendo fe negativè, sed etiam ubi de renuntiatione personali, seu translativa juris quærendi ad alterius commodum; Licet enim huiusmodi renuntiationis species, per necessarium antecedens præsupponat precedentem acquisitionem; Nihilominus ista tanquam instantanea, ac potius imaginaria, quam vera, non habetur in consideratione, ad effectum solemnitatum, ut bene Puteus, d. decis. 507. & habetur sub tit. de alienat. & contrah. disc. 1. & alibi; Licet secus ad effectum restitutionis in integrum ut supra; Quoniam pro necessitate solemnitatum ad terminos Extrav. Ambrosie, cum concord. punctus est in incorporatione, quod scilicet bona jam quæsitæ, & incorporata sint Ecclesie, ita ut agatur de ea depauperanda, ejusque patrimonio diminuendo, quod sequi non dicitur ex eo, quod bonorum querendorum, ac delatorum acquisitio negligatur ad nota in l. qui autem, ff. que in fraudem creditorum, & habetur frequenter sub tit. de creditis, ac etiam sub altero de renuntiationibus, in proposito insinuationis, aliarumque solemnitatum, cum similibus.

Insistebant etiam fortiter rei conventi defensores, in eo quod (quicquid sit de præmissis,) negari non poterat, quod interim Monasterium fuisse hæres putativus bonæ fidei; Atque hoc posito inferebant, ut gesta per eum, valia censefenda essent in prejudicium heredis veri, ex d. decis. disc. 122. q. 7. recen. ac habetur specialiter actum sub tit. de Regalib. ad materiam officiorum disc. 1. & hoc tit. in materia heredis putativi disc. 18. unde inferebant, quod ipse non potest dici vitiosus possessor, quod explicatam, vel implicitam, ac virtuatem restitutionem fidei factam per heredem, à cuius manu possessionem bonorum fideicommissarius acceperat, ideoque dici poterat legitimus contradicitor.

Istud fundamentum, in defensionibus neglectum fuit, & tamen mihi majorem inerebat difficultatem, cum ita sufficere videretur, ut possessor excusaretur à vitio, ac delictio spoliantis hereditatem vacantem; seu capiendi possessionem propria autoritate, seu capiendi possessionem ubi possit adesse bona fides ex parte utriusque hæredis, putativi scilicet, & fideicommissarii, ab ejus manu capientis, cum isto casu cesset inconveniens, quod ego in presenti causa ponderabam, ut scilicet fideicommissarius illic sequuta morte gravati, antequam aperiretur testamentum, ac detegeretur verus hæres, colluderet possessor cum proximiori ab intestato fe declarante heredem, atque huiusmodi restitutionem faciente.

Card. de Luca, Lib. IX.

Respondendo autem objecto, etiam in casu sinceritatis, ac bonæ fidei ex parte utriusque; Dicebam, quod gesta per huiusmodi putativum heredem, attendi quidem debent, ac valida censeri ad favorem contententis de damno vitando, ut ab isto præferretur, & in his terminis loquuntur iura, & autoritates, de quibus proximè supra; Non autem ad effectum reportandi lucrum facti permanentis, & continuativum etiam post detectum verum heredem, ut in præsentem sequebatur, quoniam fideicommissarius ita lucrum reportaret, quod resultat à commodo possessionis pendente lite super fideicommissi existentia, & bonorum identitate, ac detractionibus; E converso autem, per immissionem, que vero heredi daretur, in nihilo damnificatus remaneret, quoniam jus suum adhuc salvum esset; Cum enim tria sint requisita copulativè necessaria, ut fideicommissarius dicatur, hæres legitimus contradicitor; Primò scilicet, ut fideicommissum sit clarum, tam ratione existentie, quam pertinentie, ac identitatis bonorum, (cum una ex huiusmodi turbiditatibus sufficiat;) Secundo, quod certum sit nullus hæres competere detractiones; Et tertio, quod possessio non sit vitiosa, ut sæpius advertitur in sua materia sub tit. de fideic. & sub altero de detract. Hinc sequitur, ut postea quod ratio dictæ bonæ fidei verificetur tertium requisitum, atque ita tolli dicatur possessionis vitium, non inde tamen sequitur verificatio aliorum duorum requisitorum, super quibus hæres cogendus non est litigare manibus vacuis, dum in hac facti specie præcipuus disputationis punctus, ac effectus præsertim consistebat in detractionibus, quarum ratione, creditores nomine Monasterii cautam subsistebant, sperantes ex illis satisfactorem obtinere; Et ex hoc vitabam, quod objecto bene satisfactum esset; Mirabar tamen, quod punctus, tanquam exemplaris, non examinaretur in defensionibus, cum in eo præsentis controversie cardo difficultatis consistere videretur; Et confertur que de fideicommissario apprehendente possessionem sine vitio, & tamen, quod non per hoc sit heredi legitimus contradicitor, habetur sub tit. de fideic. disc. 197. & 198. & sub tit. de legitimis, & detractionibus. disc. 25. & in aliis.

ROMANA PECUNIARIA SEU REDDITIONIS RATIONUM, PRO BARTHOLOMÆO CAPRANICA CUM MASTINIS.

Causa decisus per Cameram pro Mastinis, postea concordatus.

Hæres beneficiatus solvens liberè, & non obtentæ cautione, creditoribus posterioribus primò venientibus, an, & quando dicatur male solvere, ita ut ad reiteratam solutionem de proprio teneatur anterioribus, inventario non obstante.

SUMMARIUM.

- 1 Falli series.
- 2 Sententia status facit jus quoad omnes, in specie de sententia super canonizatione inventarii.
- 3 Status hereditatis firmatus cum unis, facit jus quoad alios.
- 4 Item redditi rationum facta per heredem beneficiatum.
- 5 Quomodo decidenda questio, an heres liberè solvens creditoribus primo venientibus bene solvat, vel male.
- 6 Pendet ab eo, an sit in bona, vel mala fide.
- 7 Anterior citatus, & negligens in concursu sibi prejudicat.
- 8 Heres solvens posteriori, presente, & non opponente anteriori, est tutus.
- 9 Communis usus est, ut creditoribus hereditariis non solvatur liberè.
- 10 Heres beneficiatus dicitur administrator.
- 11 Creditores anteriores habent jus advocandi à posterioribus, quibus per posteriores est liberè solvendum, non possunt isti allegare bonam fidem.

DISC. XXV.

Defuncto Laurentio Celso Episcopo Castren. de anno 1603. scripta hærede Isabella germana sorore, hæc hereditatem adivit cum beneficio inventarii, quod solemniter, juxta consuetum styllum confecti, sed, vel ex muliebri simplicitate, vel probabilibus ab ejus corruptis ministris, ac directoribus decepta, liberè, & abque solita cau-

